

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Фізико-математичний факультет
Кафедра фізики

СИЛАБУС

до навчальної дисципліни

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ»

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузей знань 03 Гуманітарні науки

спеціальностей Українська мова і література

за освітніми програмами 035 Філологія (Українська мова і література)

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу	Безпека життєдіяльності та охорона праці
Мова викладання	українська
Викладачі	Чорна Оксана Григорівна
Профайл викладачів	http://myf.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/
E-mail	chornaoksana@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODL	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=3504
Консультації	середа 15 ⁰⁰ – 16 ⁰⁰ , ауд. 46, корпус № 4

2. Анотація до курсу

«Безпека життєдіяльності та охорона праці» у закладах вищої освіти – це інтегрований курс гуманітарно-технічного спрямування, який вивчає загальні закономірності виникнення небезпек, їх властивості, наслідки впливу їх на організм людини, основи захисту здоров'я та життя людини і середовища її проживання від небезпек, а також розробку і реалізацію відповідних засобів та заходів щодо створення і підтримки здорових та безпечних умов життя і діяльності людини. Доцільність вивчення зазначеної дисципліни пов'язана з невідпинним підвищенням негативного впливу господарської діяльності на середовище, яке оточує людину, — не лише природне, а й виробниче та побутове.

Освітня функція «Безпеки життєдіяльності та охорони праці» полягає у тому, щоб забезпечити відповідні сучасним вимогам знання здобувачів вищої освіти про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людей та сформувати необхідні компетенції для захисту людей, навколишнього середовища в умовах побутового та виробничого середовища.

Виховна функція – формувати у студентів новий науковий світогляд, активну соціальну позицію, творче мислення при вирішенні виробничих та життєвих проблем.

Психологічна функція полягає у формуванні психологічної готовності до безпечної діяльності в умовах сучасного техногенного середовища.

3. Мета та цілі курсу

Головна мета вивчення «Безпеки життєдіяльності та охорони праці» полягає у тому, щоб сформувати у майбутнього фахівця свідоме та відповідальне ставлення до питань особистої безпеки й безпеки тих, хто його оточує; навчити розпізнавати й оцінювати потенційні небезпеки, визначати шлях надійного захисту від них, уміти

надавати першу долікарську допомогу собі та іншим потерпілим, а також оперативно реагувати на прояви небезпек у різноманітних сферах людської діяльності.

Основні підходи до вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни ґрунтується на партнерській співпраці викладача і студента, особистісно-орієнтованому та компетентнісному підходах у навчанні, принципі систематичності та послідовності в освіті, професійній спрямованій діяльності студента.

4. Формат курсу

Комбіноване навчання (очний курс з елементами дистанційного навчання в системі Moodle).

5. Результати навчання

Програмні компетентності навчання:

Здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій. Здатність на практиці здійснювати ефективну професійну взаємодію, що сприяє вирішенню широкого спектру задач (психолого-педагогічних, соціальних, у сфері безпеки життєдіяльності та охорони праці).

Вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим врахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти мають бути здатними вирішувати професійні завдання з врахуванням вимог безпеки життя, зокрема:

знати:

- основні небезпечні та шкідливі фактори виробничого, побутового середовища;
- методи оцінки та прогнозування небезпек;
- психофізіологічні особливості людини як природної системи захисту від небезпек;
- правові основи охорони праці та безпеки життєдіяльності в Україні;
- способи та засоби захисту людини від небезпек природного, техногенного характеру;
- особливості безпеки життєдіяльності в надзвичайних ситуаціях;
- стратегію і тактику безпечної життєдіяльності;
- принципи та особливості надання першої медичної допомоги потерпілому з різними видами травм.

вміти:

- визначити небезпечні та шкідливі фактори виробничого, побутового та виробничого середовищ та знайти шляхи уникнення їхньої дії на організм людини;
- оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства;
- за різними ознаками (фізичними, хімічними, зовнішніми та ін.) розпізнавати явну та потенційну небезпеку та по можливості попереджувати вплив негативних наслідків різного характеру на свою життєдіяльність та навколишніх людей;
- прогнозувати вплив можливих негативних наслідків на здоров'я та життя людини, на навколишнє середовище та на систему "середовище-людина-діяльність";
- об'єктивно оцінювати обстановку в умовах надзвичайних ситуацій;
- використовувати нормативно-правову базу захисту людини, її прав та свобод в умовах виробничої діяльності та надзвичайних ситуацій;
- забезпечувати свою соціальну безпеку та надавати першу долікарську допомогу потерпілим;

– грамотно опиратися на державні та міжнародні структури для забезпечення безпеки особистості та суспільства.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	1	1
Семестр вивчення	1	1
Кількість кредитів ЄКТС	2	
Загальний обсяг годин	60	
Кількість годин навчальних занять	20	
Лекційні заняття	6	
Практичні заняття	14	
Семінарські заняття	–	
Лабораторні заняття	–	
Самостійна та індивідуальна робота	40	
Форма підсумкового контролю	залік	

7. Пререквізити курсу

Навчальна програма дисципліни передбачає вивчення 8 тем, з яких 3 висвітлюються у процесі лекційних занять, 8 тем вивчаються у процесі практичних занять. Вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» базується на знаннях, які студенти отримали під час навчання в загальноосвітніх закладах освіти, зокрема під час вивчення таких предметів шкільного циклу: «Основи здоров'я», «Я у світі», «Захист вітчизни», «Фізика», «Біологія». Найбільшою мірою «Безпека життєдіяльності та охорона праці» опирається на теоретичні знання і практичні навички, сформовані при вивченні предметів шкільного циклу «Основи здоров'я».

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу потребує використання комп'ютера з пакетом програм MsOffice та мультимедійного проектора. Доцільним є використання стендів, таблиць, схем для покращення візуального сприйняття студентами навчальної інформації.

9. Політики курсу

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають письмову навчально-дослідну роботу у вигляді реферату (самостійна робота).

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають і опрацюють усі лекції та практичні заняття курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів діяльності, передбачених програмою курсу.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, надається викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти

заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота.	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності та охорона праці у побутовому, виробничому та навколишньому середовищі							
Тема 1. Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності та охорони праці.	8	2	2			4	
Тема 2. Безпека людини у життєвому середовищі.	8	2				6	
Тема 3. Організація охорони праці в установі, організації.	10	2	2			6	
Тема 4. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	6		2			4	
Тема 5. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу.	6		2			6	
Тема 6. Пожежна безпека та протипожежна профілактика.	6		2			4	
Тема 7. Соціальні небезпеки. Психофізіологічні фактори та їх вплив на безпеку людини.	6		2			4	
Тема 8. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань. Принципи надання першої долікарської допомоги.	8		2			6	
Разом (годин)	60	6	14			40	

Рекомендовані джерела:

Основна література:

1. Безпека життєдіяльності (теоретичні основи) : Навч. посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 276 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці (практичний курс). : навч. посіб. - Вид. 2-е, стер. – Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2013. - 135 с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навчально-методичний посібник. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Білик Р.М., Панчук О.П., Поведа Т.П., Чорна О.Г. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-сервіс», 2017. – 116 с.
4. Безпека життєдіяльності та цивільний захист і методика їх навчання : Навч. посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, Р. М. Білик, О. Г. Чорна, У. І. Недільська. – Кам'янець-Подільський: ТОВ : «Друк-Сервіс», 2013. – 244 с.

5. Васильчук М.В., Внокурова Л. Е., Тесленко М. Я. Основи охорони праці : проб. підручник для учнів проф.- техн. навч. закладів. - К. : Просвіта, 1997. - 208 с.
6. Гандзюк М.П., Є.П.Желібо, М.О. Халімовський Основи охорони праці : підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Київ, Львів : Каравела, Новий світ-2000, 2003. - 408 с. - Вища освіта в Україні.
7. Головка О.Ф., Плахтій П.Д., Головка В.О. Невідкладна само- і взаємодопомога при загрозованих для життя станах : Навчально-методичний посіб. - Кам'янець-Подільський : КПДУ, ІВВ, 2004. - 75 с.
8. Джигирей, В. С. Безпека життєдіяльності / В. С. Джигирей, В. Ц. Жидецький. – 2-ге вид. – Львів : Афіша, 2000. – 254 с.
9. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. 3-є вид. / За ред. Є. П. Желібо. – К.: Каравела, 2004. – 328 с.
10. Основи охорони праці : навч. посіб. - Київ : Центр учбової літератури, 2011. - 224 с.
11. Основи охорони праці: Навч. посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 224 с.
12. Поведа Т.П. Безпека життєдіяльності (змістовий модуль/скорочений курс). Навчально-методичний посібник / Т.П. Поведа, О.Г. Чорна. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-сервіс», 2018. – 70 с.
13. Поведа Т.П. Безпека життєдіяльності: матеріали для практичних занять, самостійної роботи, контролю: навчально-методичний посібник / Т.П. Поведа, О.Г. Чорна. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-сервіс», 2015. – 162 с.
14. Поведа Т.П. Матеріали для контролю якості знань студентів з курсу «Безпека життєдіяльності» Навчально-методичний посібник / Т.П. Поведа, О.Г. Чорна. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-сервіс», 2014. – 40 с.

Додаткова література

1. Заплатинський В. М. Безпека життєдіяльності: опорний конспект лекцій / В. М. Заплатинський. – Київ: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1999. – 207 с.
2. Пістун І.П. Практикум з безпеки життєдіяльності. – Львів, 2000. – 112 с.
3. Плахтій П.Д., Мендерецький В.В. та ін. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: «Медобори», 2003. – 304 с.
4. Плахтій П.Д., Мендерецький В.В., та ін. Безпека життєдіяльності: Навч. Посіб. – Кам'янець-Подільський: «Медобори», 2003. – 304 с.
5. Ярошевська В.М. та ін. Словник термінів і понять з безпеки життєдіяльності. – К.: НМЦ, 2004. – 255 с.
6. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 320 с.

11. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання. Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань здобувача вищої освіти, підготовки студента до практичних занять згідно планів та його самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетенцій навчання.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, експрес-контролю,

контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- письмові завдання (тестові, контрольні, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- систематичність роботи на навчальних заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

Усні відповіді:

- Повнота розкриття питання;
- Логіка викладу матеріалу, культура мови;
- емоційність та переконливість;
- використання різних джерел інформації;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- охайність оформлення письмової роботи.

Кількісне оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)		МКР	Сума
Змістовий модуль «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»		30	100
Поточний контроль	ІНДЗ (Самостійна робота)		
50	20		

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях – 12.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виконав модульної контрольної роботи, завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) чи високого (10, 11, 12) рівня.

Самостійна робота студента (ІНДЗ)

Студенти виконують індивідуальні навчальні завдання у відповідності до рекомендованих тем. Результати роботи представляють на консультаціях.

Модульна контрольна робота (МКР)

МКР передбачає теоретичні питання з дисципліни «Безпека життєдіяльності»: тестові питання та питання з розгорнутою відповіддю. Тестові завдання оцінюються за 20 бальною шкалою, розгорнута відповідь – 10 балів максимум.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			